

Robert Geisler

"Transnarodowość", Steven Vertovec, [b.m.] [b.r.] : [recenzja]

Rynek - Społeczeństwo - Kultura nr 3, 45

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Recenzje i omówienia

Robert Geisler

Transnarodowość Stevena Vertoveca to jedna z kluczowych pozycji dotyczących zjawiska transnarodowości, będącego istotą współczesności a zarazem cechą charakterystyczną globalizacji. Otóż zakłada się, że dzisiejszy świat jest ze swej natury transnarodowy, co oznacza przekraczający wszelkiego rodzaju możliwe granice, przede wszystkim granice państw. Świat XX wieku był przynajmniej od XVII wieku, a już od XIX na pewno, oparty na dominującym modelu państw narodowych, co skutkowało m.in. zbudowaniem społeczeństwa istniejącego i funkcjonującego w granicach tych państw, wykreowaniem gospodarki narodowej, kultury narodowej itd. Otwarcie czy raczej zniesienie granic i zmniejszenie ich roli w świecie w latach 90., co wyraźnie symbolizował Mur Berliński, ufundowało nową rzeczywistość. Natomiast już w latach 90. do słownika nauk społecznych, przede wszystkim w antropologii kulturowej i studiach nad migracjami pojawiło się pojęcie „transnarodowości”.

Steven Vertovec był jednym z tych badaczy, którzy od tego czasu czynnie uczestniczyli w różnego rodzaju badaniach zjawiska transnarodowości migrantów. Omawiana książka jest istotnym wkładem w uporządkowanie wiedzy na temat transnarodowości migrantów. W książce poruszone zostały następujące ważne zagadnienia: po pierwsze zjawisko transnarodowych formacji społecznych, czyli nowego rodzaju struktur społecznych powstałych w wyniku transmigracji czyli nieustannego przekraczania granic i nieustannego migrowania od kraju pochodzenia do kraju przyjmującego. Autor w tym przypadku odwołuje się do trzech zagadnień: sieci społecznych, kapitału społecznego i migracji transnarodowej. Pojęcie sieci społecznych definiuje poprzez tworzenie różnorodnych relacji społecznych pomiędzy ludźmi, w wyniku czego powstaje bardziej lub mniej zwarta struktura społeczna posiadająca swój rozmiar, gęstość, złożoność, siłę więzi. Kapitał społeczny definiuje się za klasykami tego pojęcia – Putnamem, Fukuyamą, ale i badaczem kapitału społecznego wśród migrantów – Alexandro Porterem – jako zaufanie, normy wzajemności i sieci społeczne będące zasobem poszczególnych jednostek w relacji do innych ludzi. Wreszcie migracja transnarodowa, czy szerzej powiązania transnarodowe stanowią przykład nieustannej cyrkulacji ludzi, ale i kultur oraz miejsc.

Po drugiej, Autor przedstawia zmiany jakie zachodzą wraz z procesami transnarodowości i określa je transformacjami. Zalicza do nich przede wszystkim transformacje społeczno-kulturowe, polityczne i ekonomiczne oraz religijne. Transformacje społeczno-kulturowe dotyczą kreowania wymiarów codziennej transnarodowości jak rodzina, role płci i habitus. W nich to przejawiają się codzienne elementy transmigracji. W przypadku transformacji politycznych ma miejsce przede wszystkim proces zaniku państwa narodowego, jakże często poruszany i podkreślany przez politologów i socjologów polityki. Równocześnie istotne stały się zjawiska podwójnego obywatelstwa i podwójnej narodowości naruszające tradycyjnie pojmowany świat i uczestniczących w nim obywateli. Kwestia polityczna to również nowo powstałe zjawisko polityki ojczyźnianej (*homeland politics*), czyli lobbingu na rzecz powrotu imigrantów do kraju pochodzenia bądź też na utrzymywaniu z nimi kontaktu. Równie ważnym czynnikiem są transformacje ekonomiczne, które dotyczą handlu i przedsiębiorczości realizowanego przez transmigrantów w kraju przyjmującym i kraju pochodzenia.

Nie ulega wątpliwości, że współczesny świat wszedł w epokę zmian wynikających z ruchliwości i mobilności. Transmigracje stały się tym samym jednym z kluczowych procesów, natomiast zmiany, jakie powstały w ich wyniku i jakie powstają nieustannie zachodzą na naszych oczach i zmieniają rzeczywistość.

Bibliografia

1. Steven Vertovec, (2012), *Transnarodowość*, przekład Izabela Kołbon, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 224.